

()

Diskussion (<https://www.medievarlden.se/diskussion>)

Här förs samtal och diskussioner, både klassiska debatter och konstruktiv branschdialog.

2018-09-04 09:50

Ytterligare församlingar av yttrandefriheten att vänta

Efter två utredningar som resulterat i försvagningar av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är det dags igen, skriver Nils Funcke.

Dela **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https%3A%2F%2Fwww.medievarlden.se%2Fdiskussion%2F2018%2F09%2FYtterligare-forsamlingar-av-yttrandefriheten-att-vanta%2F>)

Dela **t** (<https://twitter.com/home?status=Ytterligare+f%C3%B6rs%C3%A4mringar+av+ytrandefriheten+att+v%C3%A4nta+%E2%80%93+https%3A%2F%2Fwww.medievarlden.se%2Fdiskussion%2F2018%2F09%2FYtterligare-forsamlingar-av-yttrandefriheten-att-vanta%2F>)

Mediegrundlagarna ska moderniseras och public service-företagens oberoende stärkas för att motstå framtida nyckfulla och illasinnade riksdagsmajoriteter. Med den sockermantlade kulan presenterade justitieminister Morgan Johansson nästa utredning för att se över tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Det finns bestämmelser i grundlag som öppnar för att i lag och i sändningstillstånd skriva in särskilda villkor för etermedierna. Det gäller krav på till exempel saklighet och att sändningar ska ha en demokratisk prägel. Ytterst kan tillstånden för TV 4, SVT, SR och UR dras in. Det vore vällovligt om dessa möjligheter begränsas respektive avskaffas. Så långt ger direktiven utrymme för viss optimism och förväntan.

Men det konkreta verktyget för statens möjligheter att styra innehållet i sändningarna ska inte bara bestå utan stärkas. Granskningsnämnden för radio och tv bör enligt regeringen få utökat mandat att granska om sändningarna lever upp till villkoren i sändningsvillkoren. Nämnden som mer hör hemma i första halvan av 1800-talet bör enligt regeringens direktiv även granska public service-företagens publiceringar på webben. Ett vidgat myndighetsuppdrag som grusar planerna på ett vidgat självreglerande medieetiskt system.

Nämnden påverkar på sändningarna redan idag och utgör ett organ som i framtiden kan användas för att politiskt styra innehållet i sändningarna. Vi har sett förr hur befintliga organ, råd och myndigheter förvandlats till olika grader av censurorgan. Ett exempel är tremananämnden som 1940 ombildas till SIS, Statens Informationsstyrelse.

Återstår att se om kommitténs ordförande, justitierådet Henrik Jermsten, förmår att ifrågasätta eller i varje fall problematisera nämndens existens och sändningstillstånden. Henrik Jermsten var i många år innan han utsågs till ordförande i kommittén ordförande i GRN.

Regeringen vill ta ytterligare ett steg för att undanta vissa publiceringar från grundlagarna. Det kan enligt regeringen "ifrågasättas om förpackningar vars primära syfte är att omförsluta och ibland marknadsföra varor" ska omfattas av tryckfrihetsförordningen. Som ett led i EU-anpassningen bör det enligt regeringen införas ett generellt undantag för förpackningar. Det är en drastisk skillnad mot gällande ordning där det är specificerat vilka förpackningar eller budskap som avses.

Därutöver ska utredningen också se över regler som berör anskaffarfrihet och föreslå hur grundlagarna kan anpassas för att det ska bli möjligt att utkräva ansvar för sändningar från andra länder som är riktade till Sverige (läs TV3).

Direktivet innehåller visserligen skrivningar som kan öppna för att yttrandefriheten stärks. Men som helhet har vi sannolikt bara bekymmer att se fram emot. Det gäller inte minst de frågor som direkt berör eller tangerar EU-rätten. Henrik Jermsten har i åtskilliga sammanhang mest uttryckt problem med mediegrundlagarna i förhållande till EU-rätten, bland annat när det gäller ensamansvaret.

Utöver beslut och direktiv till utredningar om mediegrundlagarna finns ett antal förslag som på olika sätt innebär ett hot yttrandefriheten:

- Presstödet har fördelats efter fyrkantiga kriterier som inte lämnar något tolkningsutrymme. Stöd har utgått från bland annat upplagan och varit blint för innehållet. I juni beslutade riksdagen att anta förslaget om Journalistik i hela landet. För att få del av de nya stödformerna krävs att mediet utöver en utgivare också håller en "god medieetisk sed", kännetecknas av "hög kvalitet" och bedriver en "oberoende nyhetsförmedling". Kraven kommer innebära att en myndighet med nödvändighet måste värdera innehållet och bedöma vad som är oberoende och god journalistik.
- Förslaget om nya stödformer till medier länkar in i regeringens ambition att öka styrningen av det statliga stödet till opinionsbildning och närliggande verksamheter överhuvudtaget. Totalt handlar det om 13 miljarder årligen som betalas ut av 30 myndigheter enligt 80 olika förordningar. Det gäller bland annat litteraturstöd och stöd till religiösa samfund. Enligt regeringens direktiv till en ny utredning ska den verksamhet som motverkar jämställdhet, allas lika värde, enskildas frihet eller samhällets grundläggande värderingar inte få stöd från samhället.
- Problemet är inte att staten understödjer en viss verksamhet. Problemet är det sker selektivt vilket kräver att en myndighet ska göra bedömningar för verksamheter som på olika sätt bedriver opinionsbildning. Till exempel borde presstödet ersättas av generella skattelättnader för alla verksamheter som faller in under mediegrundlagarna. Frågan är inte helt lätt minst sagt men generellt verkande stöd är det enda hållbara som inte ger utrymme för politiska styrning.

- Regeringen vill se en förändring av bestämmelserna om hets mot folkgrupp. Det bör enligt regeringen bli tydligare vilka symboler det ska vara straffbart att visa offentligt. Regeringen öppnar också för att ändra straffansvaret när det gäller hets mot folkgrupp. Enligt direktiven till den särskilde utredaren ska de förändringar som föreslås slå igenom även i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Det skulle i så fall bli ytterligare ett exempel på hur förändringar av de två grundlagarna sker utan beredning inom en parlamentarisk kommitté.
- Utöver den mer specifika regleringen av yttrandefriheten hotas även flera andra av de i regeringsformen uppräknade fri- och rättigheterna. Det gäller organisationsfriheten och demonstrationsfriheten som bör ses som en del av yttrandefriheten. Rättigheter som visserligen får begränsas men då endast när det är mycket starkt motiverat enligt begränsningsreglerna i regeringsformen.
- Företrädare för regeringen och övriga riksdagspartier har i olika grad krävt åtgärder för att stoppa nazistiska organisationer. Några partier är inte främmande för att förbjuda organisationer som NMR medan de flesta vill ändra i ordningslagen för att stoppa eller i varje fall begränsa nazistiska demonstrationer. Att lagtekniskt få ihop en reglering som begränsar dessa rättigheter som är hållbar, förutsebar och som inte sträcker sig längre än syftet framstår som omöjligt.

Varje försämring, inskränkning, av yttrandefriheten kan tyckas liten och ibland synas vällovlig. Men när de adderas till varandra eroderas styrkan i regleringen succesivt.

Nils Funcke, journalist och yttrandefrihetsexpert

Läs också

[Så har regeringen försämrat yttrandefriheten \(https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/sa-har-regeringen-forsamrat-yttrandefriheten/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/sa-har-regeringen-forsamrat-yttrandefriheten/)

Relaterade Diskussionsinlägg

[Så har regeringen försämrat yttrandefriheten \(https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/sa-har-regeringen-forsamrat-yttrandefriheten/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/sa-har-regeringen-forsamrat-yttrandefriheten/)

[Bloggare eller journalist? rättigheter är medborgerliga \(https://www.medievarlden.se/diskussion/2012/01/bloggare-eller-journalist-rattigheter-bor-vara-medborgerliga/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/2012/01/bloggare-eller-journalist-rattigheter-bor-vara-medborgerliga/)

[YFK om ny grundlag \(https://www.medievarlden.se/diskussion/2012/02/yfk-om-ny-grundlag/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/2012/02/yfk-om-ny-grundlag/)

[MEDIAGRUNDLAGSUTREDNINGEN \(HTTPS://WWW.MEDIEVARLDEN.SE/DISKUSSION/TAGG/MEDIAGRUNDLAGSUTREDNINGEN/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/tagg/mediegrundlagsutredningen/)

[TRYCKFRIHET \(HTTPS://WWW.MEDIEVARLDEN.SE/DISKUSSION/TAGG/TRYCKFRIHET/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/tagg/tryckfrihet/)

[TRYCKFRIHETSFÖRORDNINGEN \(HTTPS://WWW.MEDIEVARLDEN.SE/DISKUSSION/TAGG/TRYCKFRIHETSFORORDNINGEN/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/tagg/tryckfrihetsforordningen/)

[YTTRANDEFRIHET \(HTTPS://WWW.MEDIEVARLDEN.SE/DISKUSSION/TAGG/YTTRANDEFRIHET-4/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/tagg/yttrandefrihet-4/)

[YTTRANDEFRIHETSGRUNDLAGEN \(HTTPS://WWW.MEDIEVARLDEN.SE/DISKUSSION/TAGG/YTTRANDEFRIHETSGRUNDLAGEN-2/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/tagg/yttrandefrihetsgrundlagen-2/)

SENASTE DISKUSSIONSINLÄGGEN

[\(https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/ytterligare-forsamringar-av-yttrandefriheten-att-vanta/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/ytterligare-forsamringar-av-yttrandefriheten-att-vanta/)

2018-09-04 09:50

Ytterligare församringar av yttrandefriheten att vänta

[\(https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/ytterligare-forsamringar-av-yttrandefriheten-att-vanta/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/ytterligare-forsamringar-av-yttrandefriheten-att-vanta/)

Efter två utredningar som resulterat i försvagningar av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är det dags igen, skriver Nils Funcke.

[\(https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/ytterligare-forsamringar-av-yttrandefriheten-att-vanta/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/ytterligare-forsamringar-av-yttrandefriheten-att-vanta/)

[\(https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/sa-har-regeringen-forsamrat-yttrandefriheten/\)](https://www.medievarlden.se/diskussion/2018/09/sa-har-regeringen-forsamrat-yttrandefriheten/)